

200 1734, 16 + 2
DISPUTATIO MEDICO-CHIRURGICA
IN AUGURALIS

DE
TENDINUM
AD AFFECTIBUS,

QUAM
AUXILIANTE DEO,
GRATIOSO FACULTATIS MEDICAE
CONSENSU,

SUB
PRAESIDIO
DN. ANDREAE OTTOMARI
GOELICKE,

MED. DOCT. AC PROF. PUBL. NEC NON PHYSIC.
TRACT. LEBUS. ORD. FAC. MED. H. T. DECAN.
FAUTORIS AC PROMOTORIS SUI MULTUM COLENDI,
IN AUDITORIO MAIORI
AD DIEM VIII. OCTOBR. ANN. MDCCXXXIV.
HORIS LOCOQUE CONSVETIS

PRO
GRADU DOCTORALI

RELIQUISQUE EI ADNEXIS HONORIBUS,
IURIBUS ATQUE PRIVILEGIIS LEGITIME
OBTINENDIS

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SUBJICIET

JOANNES CHRISTOPHORUS MÜLLERUS,
MARGLISSA-LUSATUS

FRANCOF. ad VIADRUM,
Typis SIGISMUND GABRIEL ALEX.

M. Koch.

DISPUTATO MEDICO-CHIRURGICA
IN UGURALIS

TENDIUM
AD AFFECTIBUS

AUXILIANT DEO
GRATOSO FACULTATIS MEDICAE

KOEN. FRIED.
UNIVERS.
ZU RALLE

DR. ANDR. OMARI

Uy Fra
TRACTATUS
TATIONIS AC PROMOTIONIS
AD ALIUM MAJORE
AD HOC HONOREM
HONORARIUM

GRADU DOCTOR ALLI

RELIGIOSO ET ADMEIS HONORARIIS
HONORARIIS

POLLINO EXAMINATA

JOANNES CHRISTOPHORUS MÜLLERUS

MAGISTRUS LUCAS
FRANCO-ANNUNCIUM
Typ. GUSTAVUS GABRIEL ALEX

*PRAENOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO,
CONSULTISSIMO ATQUE DOCTISSIMO*

DOMINO

DN. CHRISTOPHORO
LEONHARDO
FOERSTERO,

I. U. D.

SVAE REGIAE MAIESTATIS PRUSSICAE
CONSILIARIO AULICO

ET

REIPUBLICAE FRANCOFORTANAE
AD VIADRUM

PRAETORI LONGE MERITISSIMO

FAUTORI ATQUE AVUNCULO SUO
OMNI HONORIS CULTU AD CINE-
RES USQUE PROSEQUENDO

HANC DISSERTATIONEM INAUGURALEM
IN TANTORVM BENEFICIORVM MEMO-
RIAM SACRAM ESSE CVPIIT,

IOANNES CHRISTOPHORUS MÜLLERUS,
MARGLISSA-LVSATUS.

ET
REIPUBLICAE FRANCOFORTANAE
AD MANNUM
TRAEATORI LONGE MERITISSIMO

PRAEFATIO.

Uemadmodum omnes scientiae medicae partes tam arcto & quasi indissolubili nexu inter se mutuo iunctae & unitae sunt, vt altera altera commode carere nequeat imo potius se se mutuo illustrent ac subinde suppetias ferant: Ita, si in vna illarum, quae reliquis fundamenti loco substerni debebat, notabilis committatur error, impediri vix potest, quo minus per reliquas omnes latissime sese diffundat. Exemplum eius rei est in promptu; Notum est, Anatomicos veteres vocabulis *neruorum*, *tendinum* atque *ligamentorum* promiscue & indifferenter vsos esse, vt propemodum crederes, unam eandemque

A omnium

omnium harum partium structuram esse, quae tamen, ut satis hodieque constat, diuersissima est. Interim error hic *Anatomicus* peperit alium *physiologicum*, quo diuersa harum partium officia ita inter se inuicem confuderunt, ut, quod *tendinibus* vindicare debebant, *nervis* & vice versa adscripserint; Imo idem hic error latius sese diffudit inque ipsam *pathologiam* ac *therapiam* proserpsit: Unde factum tandem est, vt vitia & laesiones *tendinum* tribuerint *nervis*, & vice versa. Praxis clinica subinde, licet non aequè frequenter, exempla talia subministrat, in quibus usque adeo mirabiles occurrunt motus eorundemque variationes, ut, an *tendinibus* an *nervis* tribuas, iure meritoque ambigas. „ Sic puer nobilis nouem
 „ annorum, temperamenti phlegmatici, ex
 „ improviso doloribus dorsi ossisque sacri tam
 „ atrocibus corripitur, ut ingentes edere cogatur eiulatus; Ocurrunt illi singulis diebus per paroxysmos, interdum ter, interdum sexies, interdum vero singulis dimidiis horis, cum horrendis convulsionibus, vt manus pedesque modo violenter contrahantur, modo extendantur, modo totum corpus instar globi convolvatur, ut caput genubus accedat, modo in pedes erigatur, nullo licet
 „ manu-

„ manuum vel alterius adminiculo suffultus;
 „ cum frequenti oscitatione, cardialgia ve-
 „ hementissima conatuque vomendi & salivae
 „ limpidissimae effluxu ex ore; Oculi interea
 „ torvum vident, quandoque obfuscantur, ne-
 „ bulis quasi suffusi, interdum vero intra or-
 „ bitas suas miris modis contorquentur. In
 „ paroxysmo *risus* observatur *sardonius*,
 „ quandoque lecto subito exilit aeger, cantillat
 „ & rusticorum more saltat; caeteroquin tan-
 „ to pollet robore, ut duo robusti homines ei
 „ continendo vix sint pares. Extra paroxys-
 „ mum vero animus est tranquillus, hilaris,
 „ sui que compos; Et quod mirandum, edit,
 „ bibitque patiens sani instar; Alvus est libe-
 „ ra, excrementa tamen intolerabilem spirant
 „ foetorem, *urina est turbida, pectus vehe-*
 „ *menter commouetur, cor palpitat, respira-*
 „ *tio est anhelosa, pulsus fortis.* Postquam haec
 „ symptomata aliquot septimanas continuas
 „ exercuerunt aegrotantem, a violentia sua re-
 „ miserunt, deinde penitus quidem cesarunt,
 „ status tamen semiparalyticus remansit, donec
 „ in integrum tandem patiens fuit restitutus.
 „ Medicus, curam eius gerens, hisce omnibus
 „ rite perpenfis, statim subodorabatur, lumbri-
 „ cos esse, qui dramata haec luderent; Quare

A 2

ant hel.

antihelmentica, & inter ea mercurium dulcem per intervalla ipsi propinabat: Quae etiam desideratissimam praestiterunt opem, ut primum quatuor oblongi seu teretes prodierint lumbrici, deinde vero prodigiosa in copia exigui vermiculi, quales alias in intestino recto acarorum forma hospitari solent, excreti fuerint: Quemadmodum igitur vermes totius huius scenae autores extiterunt: Ita illis, domicilio suo pulsus, ad pristinum pacatum atque tranquillum statum rediēre omnia. Stupendi vero motus eorundemque variationes, quas paroxysmi tempore, quem paulo post inuasurum esse, sine errore praedicebat, conspicendos praebuit, non sane *nervis*, sed *tendinibus* tribuendi sunt. Aequae mirabilis, si non multis modis mirabilior memoratur adfectus saltatorius, in *commercii litterarii Norimbergensis* hebdomade quadragesima tertia Ann. 1733. p. 339. quos tamen stupendi huius morbi effectus observationis Autor rectius *tendinibus* quam *nervis* tribuere potuisset, imo vero debuisset. Ut recte BOTALLUM notauerit IOANNES van HORNE eique iure imputaverit, quod *tendines* cum *nervis* & *hos* cum *illis* confuderit; Cum, qui sub vena communi in flexura cubiti iacet, non sit *nervus* recentioribus sic dictus,

Etus, sed *tendo* musculi bicipitis. Proinde merito quispiam miretur, qui euenire potuerit, BOTALLVM instruxisse Chirurgum, venae sectionem adornaturum, qua ratione *neruum a tendine* subiecto dignoscere debeat, nec tamen ipsum erroris ansam deuitasse. Tolerari id quadantenus posset, si error hic sola intra pmoeria *anatomes* coërceri sese pateretur: At vero cum per ipsam quoque *pathologiam* imo *praxin* sese diffundat: Tempestivum est, eidem omnibus sese viribus opponere, & suum cuique tribuere. Interea dignum mihi visum est hoc argumentum, quod prolixius simul atque distinctius explicaretur; Inprimis cum pro gradu atque dignitate Doctoris medici rite ac legitime obtinenda, specimen quoddam inauguralis edendum mihi sit. Atque adeo praecipuos *tendinum adfectus*, forum tamen chirurgicum tantum concernentes, hac vice exponere decreui: Praecipuas, inquam: Omnes enim exponi nec pagellarum harum angustia, nec disputationibus talibus inauguralibus praescripti limites permittunt. Cui interim proposito ut DEVS O. M. vitae atque sanitatis dator atque conservator benignissimus, ex alto faueat, est, quod humillimis contendo precibus.

Acturis nobis de tendinum adfectibus, qui non vnam ob causam obtingere hominibus solent, ea minime incumbit necessitas, ut, quae *Anatomici* de eorundem structura, *physiologi* vero de eorum officio & usu, quem oeconomiae animali praestant, prolixè repetamus. Praeoccupavit laborem hunc quadammodo quidam meorum commilitonum, in disputatione sua inaugurali de *tendinis structura & usu*, quam pro impetrandis honoribus doctoralibus paucos ante menses in inclyta hac *Viadrina* ventilandam philiaris publice proposuit; Ex qua proinde huc transferre nobis liceat, quicquid proposito nostro, quod *practicum* magis quam *theoreticum*, *chirurgicum* magis quam *medico-clinicum* est, favere & inservire videbitur: Quanquam, si fatendum, quod res est, vtrumque tam arcto vinculo sibi mutuo iunctum & unitum sit, vt alterum sine altero vix digne tractari queat.

§. II.

Descriptio itaque, vel, si mavis definitio tendinis dicta in disputatione talis traditur: Esse nempe congeriem sive fasciculum fibrarum, ad *sensum* albicantium, musculosis continuarum, admodum *sensibilem*, solidarum, nec non virtute elastica praeditarum, motuique membrorum voluntario excitando inservientium. Diximus notanter: Fibras haece tendineas ad *sensum* albicantes esse: unde tamen inferre nemini liceat, quasi tendines vasis sanguineis penitus destituantur, quorum quippe existentiam

fiam non modo a priori, cum aequae ac aliae partes
 C. H. nutriri debeant, colligere quivis facile potest,
 sed & iniectionibus *Ruyfchianis* ad oculum patent,
 cuius quippe famosissimi Anatomici dexteritate
 dicto iniectionis artificio subtilissima vasa sangui-
 nea, in primis arteriosa ob repletionem summa ru-
 bedine conspicua videntur. Cui experimento nunc
 etiam adicere integrum mihi fit, quod autor adno-
 tationum ad historiam de magni tendinis, futuram
 inter & calcem transversum dilecti, vnitioe atque
 curatione, cuius inferius mentionem faciemus,
 similem vasorum sanguineorum distributionem in
 tendine tibiae equinae conspexerit. Quae observa-
 tio omnes illos, qui tendines aequae ac ossa aliasque
 partes ad sensum exanguies conglutinari posse, stre-
 nue huc vsque negarunt, plenissime convincere
 potest, modo, quod ille prudenter addit, partes
 vicinae illaesaes & duo tendinis extrema solenter sibi inuicem sine
 ulla vel saltem notabili vasorum sanguineorum compressione
 adducta sint. Admodum quoque sensiles esse tendines,
 provide adiecimus; Quia, quibus tendo punctus
 vel alia ratione laesus est, exquisitissimos, statim
 ac tendo compunctus est, pati solent dolores. Qui-
 bus omnibus non sine ratione addidimus: *Virtute*
elastica instructum esse tendinem, quam quippe inde
 colligi haud difficulter licet, quod vtrumque eius
 extremum, facta per transversum sectione, resiliat
 & fortissime quasi retrahatur. Imo & illud adii-
 cere consultum duximus: *Motus voluntarii organon*
esse: Quia punctum vel caesum vulnerato tendine, vel
 fortiter saltim compresso eodem, motus iste vel
 omnino cessat vel saltim tamdiu suspenditur, do-
 nec

enc. sublato impedimento, in integram restitatur. Denique & illud animadversione haud indignum iudicauimus, quod *tendo a nervo*, & *hic ab illo* adcurate sit distinguendus, id quod, si praesenti nostro negotio adplicari debeat, eximium hunc praestabit usum, ut, omnis adfectuum, *tendines & nervos* occupantium, confusio sollicitè evitetur; sicuti optandum foret, prisci aevi anatomicos *tendines a nervis*, & *hos ab illis* provide distinxisse; Id quod tamen legitime ab illis factum non esse, alibi fuimus con-
questi.

§. III.

Hisce interim, ceu fundamentis, breuiter praesuppositis, tendinum adfectus, ad chirurgicum praecipue forum spectantes, reducimus vel ad eorundem *puncturam*, vel ad *incisionem* siue vulnerationem per transversum, vel ad *disruptionem* vel *abruptionem*, vel *distorsionem*, vel *contusionem*, vel quae alias tendinum laesiones quandoque subsequitur, *indurationem scirrhosam*, vel, quod in praxi subinde obseruari solet, duobus eorum vitiis invicem concurrentibus, ut in *incisione cum contusione* coniuncta contingit.

§. IV.

Per *puncturam*, quam Galli *une piqueure* vocant, eam continui solutionis speciem intelligimus, qua tendo instrumento quodam pungente, v. g. phlebotomo, cuspide gladii vel cultelli etc. ita laeditur, ut compunctio ista sit vel *aperta & hians*, sensibus se se manifestans, vel *coeca & quasi oclusa*, iisdem plus minus sese subducens; Unde, sicuti illa cognitum faci-

facilior est minusque periculi: Ita haec maiori
 ut plurimum periculo est stipata, longeque diffi-
 cilius investigatur, nisi forte symptomata coniuncta
 eam prodant. In *incisione* solutio continui per
 transversum facta & instrumento scindente, cultro
 vel gladio inducta est, qua facta tendo diffusius po-
 tenter admodum ob vim, qua gaudet, elasticam
 resilit, alterutrum eius extremorum intra partes
 musculo-carnosas se abscondit, alterum vero versus
 os, cui implantatur, sese recipit. *Disruptio* tendi-
 nis est, quando is magna violentia, cui ferendae
 ac sustinendae impar est, extensus, tandem per me-
 dium crepat, ac differt ab *abruptione*, quae quidem pa-
 riter causae cuidam violentiae ortum suum debet,
 interea tamen alterum eius extremum ab ea tan-
 tum parte, cui tendo talis est adnexus, abrumpi-
 tur, cuius exemplum in tendine *Achillis*, vna cum
 parte osis calcis ictu sclopeti violenter abrupto
 inferius sistemus. In *distorfione* tendo locum suum
 quodammodo mutat, & in *contusione*, quae a *sugil-*
latione non aliter, quam *effectus a causa* discrepat, ten-
 dines vna cum partibus vicinis conquassationem
 sui patiuntur, effunditur sanguis sicque sua stagna-
 tione vel stasi sub cute, maculas lividas, subinde
 flavescences vel ex viridi coeruleas gignit. Quan-
 doque, rarius tamen tendines, exsiccantibus nimis
 tractati *indurationem scirrhosam* induunt.

§. V.

Sicuti vero pleraeque harum laesionum, tendi-
 nibus illatarum causas violentas, *pungendo, dissecando*
contundendo, disruptendo & ab aliis partibus *abrumpendo*
 effe-

B

effectum suum producentes, noscunt: Ita punctura tendinis infelici venaesectionis administrationi ut plurimum natales suos debet, & communiter luctuosissimis symptomatibus stipata esse solet. Exemplum tale recenset GUILIELMVS FABRICIVS HILDANVS obs. chirurg. Cent. IV. obs. LXX. de iuvene nobili 24. annorum, qui, statim ac mediana dextra phlebotomo pertusa fuisset, ingentibus doloribus cum enormi brachii intumescencia correptus est. Ac licet postea hic tumor post adhibita maturantia ruptus, & prodigiosa foetidissimi puris vna cum sanguine ac sero permixti quantitas effluxisset, omni tamen studio adhibito impediri non potuit, quo minus brachium gangraena tandemque sphacelo corripereetur, qui tamen, quo minus pro more suo sphaeram suam extenderet, totumque corpus cum certissima aegri pernicie inuaderet: Consultum iudicarunt medici, brachium inter cubitum & humerum amputare, quo medio iuuenis iste in vivis est conservatus. Re vero penitius expensa, deprehensum est, tendinem musculi bicipitis phlebotomo compunctum fuisse. Idem observatione sequente eiusdem centuriae aliud infausae sectionis cephalicae exemplum allegavit de viro quodam quinquagenario, qui tamen, gangraena licet imminente, curatus & servatus est. Memorabilem porro eiusdem puncturae historiam AMBROSIVS PARAEVS de Rege Galliarum, Carolo IX. producit in medium, quam etiam DIONIS in cursu suo chirurgico p. m. 473. & 74. operation. chirurg. demonstrat. VIII. cap. de Venaesectione his propemodum circumstantiis refert:

fert: Regem, sectione venae vix facta, alta voce exclamasse; Ingentem se dolorem percipere, vt brachium integris tribus mensibus neque extendere neque contrahere valuerit, donec tandem dolores sedati & motus brachii reuocatus sit.

§ VI.

Siquis exemplis §. praeced. adlatis nondum sit contentus, aliud sua ex praxi communicauit mihi D. D. Praefes. Femina 30. circiter annorum, quae ab aliquot retro mensibus catameniorum suppressione laborauerat, ad eorum revocationem promovendam venam pedis sibi secari, petit a chirurgo, qui vero operationis huius non satis gnarus, bis terue venam frustra tundit sicque re infecta discedit. Postero die famulus eius nasutus, ad eam accedens, magistri sui imperitiam non false modo traducit ridetque, sed & melius suo se officio perfunditur laute pollicetur. Illa autem novo pollicitori fidem credula adhibens pedem denuo offert, qui vero venam non modo infeliciter pertundit, sed & tendinem subiectum punctim incidit, vt non tantum sanguis, qui per exterius vulnusculum venae inflictum exire debuisset, per interius potius orificium egrederetur, & undiquaque per partes vicinas diffunderetur, sed & exquisitissimos statim dolores ipsa perciperet. Sanguini hoc modo stasi detento, cum omnis exitus esset praeclusus, in corruptionem abiit, abscessumque formavit, qui quatuor distinctis locis ruptus, exitum quaesivit quidem & quadantenus invenit, absque ulla tamen dolorum mitigatione, imo potius cum motuum

convulsivorum admodum vehementium invasione, quorum summa violentia cum suspecta tandem videretur & aegrae & amicis, ipsum, ut patientem inviseret, peramanter invitarunt rogitaruntque. Ille petitis eorum libenter adnuens, ob convulsionum aliorumque symptomatum vehementiam suspicatur *puncturam tendinis*, atque adeo suadet, ut singula apostematis orificia cultello aperiantur sicque non modo materiae purulentae facilior exitus procuretur, sed &, vulnere sufficienter aperto, *tendo punctus* in apricum deduci & per transversum dissecari posset; cum spe haud vana lactaretur, fore, ut, tendine praeciso, non solummodo dolores a sua vehementia remissuri, sed & convulsiones omnino cessaturae essent. Cum vero hoc eius consilium sperneret, imo clanculum calumniaretur chirurgus, factum tandem est, ut symptomatibus, nova indies augmenta capientibus viribusque fatiscentibus, satis cedere coacta fuerit. Visitato post mortem vultu, id, quod suspicabatur, ipsis oculis conspiciendum se se praebuit, tendo nempe phlebotomo punctus fuit deprehensus, sicque veram mortis causam tendinis puncturam fuisse, medicus aequae ac chirurgus fuere oculati testes.

§. VII.

Itaque venae sectio, sive in brachio sive in pede instituat, *puncturae tendinum* subinde exposita est, quantacunque etiam dexteritate & providentia administraretur ab operatore; Quanto magis igitur ad hosce scopulos allident minus circumspecti & anatomes imperiti? Par tamen utrobique periculum

culum est: Sive enim in brachio *mediana* sive *basilica*, quam tamen propter insignem suam, qua gaudet, amplitudinem, eligere solent, prae *cephalica* vel *cubitali* secerur, par ubique circumspectio, par dexteritas requiritur. *Mediana* enim tendini bicipitis superincumbit: *Basilicae* vero sectio metum incutit, ne arteria simul, cui proxime accumbit, tangatur. In pede vero, si circumstantiae quaedam venaesectionem exposculent, provide semper vitandae sunt venae, per dorsum pedis decurrentes; Quia laesionis *tendinis* haud iniustus est metus. Securius semper est, saphaenam supra vel infra malleolum eligere, &, quotienscunque operatori ipsi adstat medicus, semper provide monere eundem, &, ne lanceolanimis profunde adigatur, autor esse debet, ne periossium, exquisitissimi quoque sensus capax, ullo modo laedatur.

§. VIII.

Praeter venaesectionem in brachio vel pede infelicititer administratam permultas alias Practici causas, *puncturam* tendinibus inferentes memorarunt. Sic ex spina pedi infixam dolorem, febrim, inflammationem &c. observavit HILDANVS Cent. I. obs. 34. A morsu animalium iratorum vel rabidorum, qualia sunt feles, canes, lupi &c. gravissima incurrunt symptomata, & in rabiem haud raro aguntur homines ipsi, a talibus animalibus commorsi. Imo ab homine iracundo vel furioso laesio tendini illata funestis ut plurimum effectus habet pedisequos, praecordiorum ingentes anxietates, faciei pallorem, labiorum tumorem, liuorem tremoremque, extromorum frigus, sudorem frigidum, pulsum debilem, deliria

deliria & alia talia. Exemplum habuimus in milite praefidiario, qui a muliere in iram ac furorem concitata in pollice manus sinistrae morsu laesus in horrendas convulsiones incidit, ex quarum etiam violentia post aliquot dies mortuus est. Sectione post mortem instituta, tendo pollicis *extensor* undique a partibus vicinis liber, illaesus tamen, & magna humorum serosorum colluvie circumdatus est deprehensus. Ex vespae compunctione gangraenam secutam esse adnotavit HILDANVS. Et hisce adhuc diebus foemina honesta curae nostrae sese commisit, quae ex vespae punctione in ingentem inflammationem genae, cum enormi ejusdem intumescencia & striis rubicundis ad collum sese extendentibus incidit, alexipharmacorum vero blandiorum usu ab imminente periculo liberata est. Sic etiam fragmenta ossium fractorum, frustulum fracti vitri, manui vel pedi infixum tendines compungere, sicque inflammationem, febrim aliaque symptomata gravissima excitare solet, qualia exempla ab HILDANO in suis Observationibus referuntur. Tarantularum ictus quam mirabilia excitet phaenomena, neminem latet. HOFFMANNVS, Med. Rational. Systemat. Tom. III. p. 94. §. XII. refert de juvene, medicinae culturae addicto, quod subito feбри, cum siti, vigilia, summa anxietate levique delirio correptus fuerit; Quae cum per sex dies durassent, ipseque in causam inquisivisset, expertus est: Patientem sanum & valentem fuisse; Simul ac vero cuspis cultelli scriptorii, de mensa forte delapsi, incidit in dorsum pedis, ingentem statim dolorem ibi fuisse excitatum, & ab eo tempore graviter se laborasse, ipse con-

confessus est. Clavorum, pedum digitis insidentium improvida resectio haud raro gangraenam peperit, quia cultelli cuspidis altius adacta tendines laedit. Plura commemorare supersedeo, cum pauca haec sufficere possint.

§. IX.

Symptomata, laesionibus *partium tendinosarum* supervenire solita, pro earundem varietate plus minus atrocia sunt. Si vulnus *punctum* fuerit inflatum tendini, *dolor* erit longe atrocior, quam si *caesum* fuerit illatum. Maior quoque metus est, ne convulsiones, haud raro lethales, complicantur *puncturis*, quae haud aequè in laesionibus per transversum factis sunt metuendae, nisi ex parte tantum factae fuerint. Praeterea *tumor, inflammatio* una cum metu *corruptionis putredinosae* ex eo symptomatum genere sunt, quae omnem medici attentionem requirunt, quaeque, ut tempestive praeoccupentur vel praecaveantur, officium eius exposcunt. Haud raro *synovia, febris, deliria* aliaque prava symptomata superveniunt.

§. X.

Horum vero symptomatum *aetiologia* suis ex fundamentis haud difficulter erui potest. *Dolor* atrocissimus, qui *puncturae tendinis*, statim ac laesioni ei inducta est, supervenit, vehementissimae tensioni fibrillarum tendinosarum, adhuc quidem integrarum, sed in proximo ruptionis periculo constitutarum tribuenda est. Id quod inde clarissime patet, quod vel vehementi illa fibrillarum tensione per anodyna contemperata vel tendine, ipso laesionis loco, praesectio, omnis statim dolor evanescat.

Ean-

Eandem ob causam, summam nempe dolorum in parte admodum sensibili atrocitatem spasmi, ad convulsionum vehementiam haud raro adfurgentes complicantur, quibus principium agens periculum corruptionis metuendae imminens avertere quidem conatur, eo ipso tamen scopo suo plerumque excidit. *Febris* supervenit *inflammationi* partis adfectae, quae adfluxui humorum lymphatico-ferosorum, eorundemque congestioni ac restagnationi natales suos debet, ad quam discutiendam ac resolvendam *febris* directa est; Quod nisi tempestive fiat, *inflammatio* transit in *gangraenam* & haec in *sphacelum*: Qualia exempla laesionum partibus tendinosi illatarum & in gangraenam sphacelumque terminatarum a Practicis comunicata leguntur. Eisdem inflammationi, in corruptionem putredinosam transiturae *deliria* vestigia legunt. Nullum vero *synovia* periculosius est symptoma, quae quidem copiosa in humorum lymphatico-ferosorum circa partem vulneratam collectione consistit, neutiquam tamen, ut vulgo putatur, a *passivo* lymphae, discisis vasis lymphaticis exstillantis effluxu ortum suum trahit, verum potius *activo* adpulsui talium humorum in acceptis referenda, ut partis adfectae sensus, eiusdemque stimulatio & irritatio, culpa chirurgorum, acria & septica talium tendinoso-nervosarum laesionibus perverse adplicantium, inducta demulceatur atque contemperetur.

§. XI.

Diagnos. suis quoq; difficultatibus haud caret. Tales enim *tendinum* laesiones difficulter explorantur, sunt

sunt; illae quandoque ita absconditae, ut nullo, quantumcunque exquisito sensuum ministerio pervestigari sese patiantur: Quo casu indicia vel ex conditione partis adfectae, vel ex symptomatibus §. praecedenti enumeratis sunt depromenda. Priori intuitu, vel me tacente, facile intelligitur, peritia Anatomica hic opus esse, ad dijudicandum, quot & quales per locum vulneratum tendines dispergantur, quamque decursus sui rationem servent? Hinc optavit praedictae disputationis autor, ut quis, cui tempus & occasio suppetunt, manum operi admoveret, tendinumque talem historiam traderet, qualem de nervis WILLISIUS, VIEUSSENIUS aliique nobis reliquerunt. Alterum vero indicium ex conjunctis symptomatibus, v. g. dolore plus vel minus atroci, inflammatione, febre, delirio, spasmo, tetano, convulsionibus, motus voluntarii totali vel partiali abolitione &c. desumendum est; Quae si vel omnia vel saltem pleraque adsint, & aegrotantem exquisitissime excrucient, nullum dubium est, punctum laesum esse tendinem; Ubi contra in transversali vulnere omnia symptomata mitiora ac benigniora esse solent. An vero coeca an potius aperta sit punctura, longe difficilius dignoscitur, ob profundum tendinum situm, nisi forte in artubus tam superioribus quam inferioribus aliisque partibus minus musculosis & exsanguibus contigerint.

§. XII.

Quaecunque vero demum ratione laesiones istae tendinibus fuerint inflictae, omnes sua natura sunt periculosae, ob summam non tantum harum partium

C

tium

rium sensibilitatem, sed & symptomatum, compli-
 cari solitorum grauitatem. Est tamen una prae al-
 tera securior. Sic minus semper periculi alit *trans-*
uersalis tendinum *incisio* prae eorundem *punctura*,
 quae, nisi perite tractetur, ut plurimum funestum
 habere solet exitum. Sic etiam *tendo* secundum
 longitudinem incisus minori semper periculo stipa-
 tus est, quam si oblique inducta fuerit laesio, eamque
 ob causam facilius quoque consolidatur. Satius
 quoque est, per *transuerium* secari *totum* quam *par-*
tem; Quia posteriori casu vehementes sequuntur
 convulsionones, exquisitissime dolorificus sensus &c.
 posteriori non item: Unde etiam in *transuersali-*
bus tendinum sectionibus, ex parte tantum factis,
 artificialem totalem dissectionem haud citra solidam
 rationem medici suadent, sicuti paullo inferius a no-
 bis indicabitur. Falluntur autem, imo toto potius
 coelo errant, qui *tendinum* vulnerationes non aequè
 atroces, ac *neruorum* laesiones facere consueverunt,
 gignere dolores, temere sibi persuadent. Proinde
 iterum a JOHANNE VAN HORNE notatur BOTALL-
 LUS, qui tendinem quoquo modo violatum minus
 noxae minusque periculi sibi conjunctum habere
 contendit, eumque in finem ad AQUAPENDEN-
 TIS pentateuchum chirurgicum ablegatur, qui quip-
 pe aliter BOTALLUM sic edocuit; Interim er-
 ror hic practicus non aliunde, quam ex theoretico
 illo natales suos derivavit, postquam GALENI tra-
 ditioni coeca fides est adhibita, ex nervo nempe
 atque ligamento tendinem compositum esse; Id
 quod tamen aliter sese habere, saepius allegata di-
 sputatione de *tendinis structura & usu*, est ostensum.

Quam primum itaque ex ignis antea adlatis, potissimum vero exquisitissimis ac ferme intolerabilibus doloribus, partis laesae intumescencia & inflammatione, tendinem compunctum esse, animadvertit & medicus & chirurgus, omnem statim operam impendere uterque debet, ut quantocyus dolores leniantur atque complacentur; Id quod fomentis calidis, ex floribus chamomillae, meliori, sambuci aliisque talibus ut & balsamicis, myrrha, olibano, mastiche & similibus paratis omnium optime praestatur. Si convulsionones metuantur, vel jam adsint, interne nitrosa cum cinnabarinis, praecipitantibus ac digestivis conveniunt. A nimium acris vero ac stimulantibus sollicite est abstinendum, quia partis adfectae, per se jam satis sensibilis, sensibilitatem tantum augent.

§. XIV.

Quod si vero, omni licet industria adhibita, nec dolores consopiri, nec spasmi atque convulsionones, quae ut plurimum puncturis tendinum supervenire solent, praecoccupari sese pariantur: Nul- lum melius, nullum praesentius consilium est atque remedium, quam tendinem compunctum per trans- versum dissecare: Quo facto omnes statim dolores, quanta etiam vehementia aegrum excruciaverint, mitigabuntur spasmorumque atque convulsionum metus mox evanescet. Nec juvat objecisse, motum partis laesae voluntarium hoc modo periturum: Satius enim est, motum membri cujusdam parti- cularis

cularis amittere, quam aegrotantem certissimo vitae periculo exponere.

§. XV.

Nec tamen hoc modo spes omnis decollavit, fore, ut motum membri arbitrium recuperet, qui, propter tendinem transversim dissectum, in metu versatur, ne eundem amittat: Fidem enim nobis faciunt chirurgorum artis suae peritorum observationes, quod cum desideratissimo successu & eventu *suturam tendinis* administraverint. Sic JOHANNES de MURALTO exemplum quoddam, quod Miscell. N. C. Dec. II. Ann. III. Observat. reperitur, de juvene 24. annorum refert, quod, cum ei noctu sinistra manu vulnerato tendines, digitos moventes essent resecti, illi a Chirurgo Parisiensi, Dn. BIENAISE feliciter iterum uniti atque denuo conjuncti fuerint. At vero, ne quicquam reticeamus, quod nimium forte possibilitati operationis hujus favere possit, in scholio subjuncto dubium non leve moveretur, tendines scil. *discissos non acu perfossos sicque consutos, sed tantum filo circumducto ligatos sicque artificiose conjunctos esse.* Ex qua proinde observatione non multum roboris peti posse videtur, ad mutuam tendinum praefectorum coalitum futurae beneficio confirmandum atque corroborandum, cum nulla hic acus in subsidium fuerit vocata, & consequenter omnis hic spasmodorum vel convulsionum merus, quem communiter praetendunt, qui ab hac operatione animum paulo alieniorem habent, penitus evanuerit.

§. XVI.

Consultum igitur ducimus, alias in medium
 producere historias atque observationes chirurgo-
 rum, in arte sua expertorum, quique non sine suo
 aliorumque stupore vulnera tendinum transversa-
 lia futurae ope denuo consolidata viderunt. Ita
 JOHANNES VESLINGIUS, in *anatomie* pariter ac
chirurgia versatissimus, aliquot recenset exempla
 tendinum actu discisorum, quorum tamen ex-
 trema, etiamsi promptissime statim ob vim, qua
 gaudent, elasticam summamque tensionem resi-
 liant, futurae adminiculo feliciter ad se invicem
 adducta, sicque tandem juncta atque unita fuere.
 Quae experimenta hanc ingenuam ipsi extorsere
 confessionem: *Detestabar, inquit, hominum audaciam,*
sed felix successus & vix notabile a peracta curatione detri-
mentum timoris mei vanitatem arguebant.

§. XVII.

His si nondum convinci sese patiantur, qui ab
 operationis hujus, quam nimis crudelem esse pu-
 tant, administratione toto animo sunt alieni, ad-
 eant quaeso atque consulant memoratu dignissi-
 mam observationem, quam *Acta Eruditorum Lipsiensia*
 Ann. MDCC mens. Januar. p. 23. suppeditant de
 magni tendinis, suram inter & calcem dissecti, in-
 terveniente futura, unitione atque curatione, quam
 coram Regia Societate Londinensi GUILIELMUS
 COVPERUS, laudatae societatis membrum di-
 gnissimum recitavit. Operatio dextre atque feli-
 citer peracta est in fabro lignario 30. annorum, in
 C 3 cujus

ejus tibia sinistra magnus gastrocnemiorum musculorum tendo, tres digitos transversos supra os calcis, integer dissectus erat, ita quidem, ut superior tendinis pars ab inferiori duos minimum digitos sejuncta fuerit deprehensa: Quo tamen nihil obstante, operationi is audacter sese adcinxit, & integumentis externis prius remotis, extremisque tendinis disseci denudatis 2. vel 3. magnas acus, serico filo valido probe incerato, immisit & extrema ad se invicem adduxit. Et quamvis de dolore admodum exquisito conquestus esset aeger, imo & quarta ab operatione die *synovia* observata, sexto tamen die spissior evadere materia & substantia quaedam albicans versus superiorem vulneris partem progeminare coepit, & cum vix 30. dies abiissent, obambulavit, licet claudicans, donec tandem omnes pedis motiones perfecte recuperavit.

§. XVIII.

Nec desunt rationes, quae, quod haecenus variis historiis & observationibus *a posteriori* confirmavimus, idem *a priori* clarissime evincunt. Cur enim artificialis tendinum per medium dissectorum unio atque conjunctio per futuram obtinenda impossibilis habeatur, cum tendines aequae ac aliae partes suas habeant arterias & venas, quibus nutrimentum ad eos advectum illorum nutritioni impenditur, sicuti ex RUYSCHIO aliorumque observationibus jam satis confirmavimus. Ad quamcunque vero partem per arterias sanguis & cum illo pars lymphatico-gelatinosa, proxima omnium unionis atque conjunctionis mutuae materia advehitur,

hitur, illam consolidari iterum posse, evidenter consequitur: Id quod in ossium fracturis, in cartilaginum, membranarum, ligamentorum aliarumque talium partium laesionibus longe manifestissimum est; Ut de musculo-carnotarum partium vulneratione earumque unione hac vice nihil moneam.

§. XIX.

Disfidentium vero argumenta, si ad examen vocare placeat, tanti illa momenti non esse deprehenduntur, ut a sententia nostra dimovere nos possint. AMBROSIVS PARAEVS, in arte chirurgica aliquin peritissimus, ingenue confitetur: *Sed licet chirurgi quidam ausi aliquando sint, tendines penitus sectos, extremis admotis, consuere ad unionem, id tentare nunquam fuisse ausum doloris, convulsionis & similitum horrendorum symptomatum metu.* Paria cum illo jam suo tempore sentit GALENVS; Ita enim Libr. III. de compositione sec. gen. loquitur: *Consuendae etiam sunt membranae ipsae cum musculis, quibus coherent: At tendines, membranarum instar extensos & dilatatos non mediocri periculo consues.* PETRVS de MARCHETTIS observavit, tendines consutos convulsionem subinde lethalem post se traxisse: At vero, si propter quaecumque periculum futura tendinis esset omittenda vel reprobanda, simile farum plurimis aliis chirurgorum operationibus, *herniotomiae, lithotomiae, paracenthesi* tam thoracis, quam abdominis & scroti &c. tubendum foret, quae certe omnes non mediocri periculo sunt stipatae.

§. XX.

Aequè parum alterum stringit argumentum, quod ex indole partium *tendinosarum* desumptum est; Nititur enim vulgata illa antiquorum distinctione partium in *spermaticas* atque *sanguineas*, quae tamen nullius momenti est, cum satis hodie constet, nullam C. H. partem pure *spermaticam* dari, sed omnes suo modo *sanguineas* esse, nulla alia inter illas differentia intercedente, nisi quod per *has* plus, per *illas* vero minus sanguinis diffundatur. Quod vero per *tendines* aequè ac alias partes *vasa sanguinea* tam *arteriosa* quam *venosa* disseminentur, ipso sensuum testimonio constat, posteaquam RUYSCHIVS ceraceis suis injectionibus id in homine, auctor vero *adnotationum* ad historiam de *magni tendinis transversim dissecti unionione*, quam superius ex *Actis Eruditorum Lipsiensibus* allegavimus, in *tendine tibiae equinae* suis vidit oculis; Unde persuasus fuit, *tendines etiam plane dissectos, aequè ac ossa & alias partes, conglutinari posse.*

Provocant denique, qui ab administratione *futurae tendinis* penitus abhorrent, ad auctoritatem gravissimorum medicorum & chirurgorum, qui eandem graves ob rationes, semper dissuaserint. In acie collocatur ipse HYPOCRATES, qui lib. I. de morbis VII. 21. disertis verbis unionem *tendinum praeseptorum* imposibilem judicavit: *Nervus five tendo* (his enim vocibus promiscue usus est) *praecisus ac dissectus non coalescit.* Hujus vestigia premit FRANCISCUS PECCETTUS oper. chirurgic. lib. II. cap. XLVII. *de vulneribus nervorum*, qui tamen alia

alias aserti sui rationes allegavit, nempe has: Si, inquit, in nervo (tendine) non inciso sed tantum puncto, dolor, inflammatio, convulsio & alia prava symptomata eveniant, at vero nervum compungi necesse sit, si suatur, & ideo dicta accidentia superveniant; Sequetur pronissime: Nervum nunquam esse consuendum. Deinde sic argumentatur Idem: In nervorum (eadem tendinum est ratio) incisionibus, quantum est possibile, dolorem vitare debemus; Sed, si nervi (tendines) suantur, continuus dolor excitabitur, & consequenter etiam alia prava symptomata succedent. E. sui nullo pacto debent.

§. XXII.

Verum, praeterquam quod HIPPOCRATI suo tempore tendinis futura penitus ignota fuisse videatur, & propter periculum, licet eminentis conjunctum operatio neutiquam sit omittenda: Praedictis auctoritatibus aliae aequae graves opponi possunt, eorum nempe, qui futurae tendinum omnimodo sunt patrocinati. Quod HIPPOCRATEM attinet, negari quidem nequit, vix possibilem ipsi visam esse nervorum atque tendinum transversim dissectorum mutuam conjunctionem: Etenim sect. VI. aph. 19. sine ulla restrictione adserit: Nervum dissectum neque auferere neque coalescere; Idemque coac. praenot. pag. 573. edit. Linden. & libr. I. de morb. VII. circa finem repetit: At veroper se liquet, sermone illi fuisse de nervis sive tendinibus sibi relictis, qui quippe ob virtutem, qua pollent, elasticam, praesecti a se mutuo resiliunt; nunquam ad se invicem accessuri, nisi eorundem extrema artificialiter ad sese invicem adducantur. Si vero

D

sutu-

futurarum artificio tendines uniri posse, cognitum atque perspectum fuisset Divo Seni, aliter sine dubio sensurus fuisset. GALENVS, cujus testimonium jam antea adduximus, disertis verbis *futuram tendinis* nullibi disuadet, sed tantum periculo stipatam esse monet; Id quod nemo quidem unquam negavit, at propterea operatio non statim repudianda est. Ex *Arabibus* AVICENNA Fen. L. IV. Tract. 4. Cap. 2. commendat *futuram nervi vel tendinis* hisce verbis: *Si autem nervus (tendo) dirumpatur in latitudine, tunc necessarium est suere ipsum, & si non, non conglutinatur. At vero addit GVIDO de CAVLIACO, non conglutinatur ob distantiam extremorum.* MARCVS AVRELIVS SEVERINVS chirurg. efficac. part. II. cap. CXXXIII. opinioni huic maxime non modo favet, sed & commoda haud exigua inde sibi pollicetur: Unde quaerit: *Jam igitur, quando tot commoditates exhibet futura, neque aliquid vetat, quo minus adimpleatur, quid est, quod administrari atque exerceri desit ipsa?* Neque ab hac sententia alienus est FELIX WURTZIVS, qui cum propria tum aliena experientia adseverat, tendines transversim sectos futurae adminiculo coalescere & consolidari. Pluribus in re manifesta testimoniis non est opus.

§. XXIII.

Si ergo practico talis occurrat casus, ubi tendo per transversum penitus est dissectus, ita quidem, ut ambo ejus extrema fortiter refluverint, solerter prius expendendum illi est, quam operationi sese accingat, quae & qualia symptomata tali continuitatis laesioni complicata sint? Et an praesentia anodynus solis complacari vel imminetia & futura solius

folius medicinae ope praecoccupari vel praecaveri queant? Quod si nulla rationalis spes adfulgeat, posse scopos hosce obtineri, non diu cunctandum, sed mox, praeparato tamen prius corpore, operatio est suscipienda. Praeparatio vero ista in eo tantum consistit, ut, si cum corpore plethorico res fuerit, V. S. instituat; Si vero corpus cachexia vel cacochymia laboraverit, uno vel altero purgante, non valde tamen stimulante, a fordibus suis liberetur. Est enim praecedanea hujus praeparationis magnus ac multiplex in reliquo curationis successu usus; Cum hoc modo partis vulneratae tumor, adfluxus humorum, inflammatio, aliaque symptomata vel praecoccupari vel omnino averruncari possint.

§. XXIV.

Postquam itaque toti corpori universalibus talibus remediis fuerit prospectum, nihil est, quod morari amplius possit operatorem, quo minus futurae adornandae sese adcingat. Cum vero *puncturae tendinum* ut plurimum valde angustum habeant introitum; Hinc secundum *Galenii* consilium, orae earundem sunt dilatandae, duabus nempe sectionibus ad angulos rectos factis, sicque orificium dividere & aperire oportet, partim ut topicorum vires ad interiora melius penetrare, partim, ut ichor ibidem forte collectus ac saepe delirescens exitu suo potiri commodius possit, partim denique, ut, his omnibus nihil proficientibus, imo pravis potius symptomatibus sese conjungentibus, *tendo punctus per medium ipso puncturae loco dissecetur,*

D 2

ficque

ficque operationem ipsam heroico quidem animo, atramen sine temeritate, adgredi valeat.

§. XXV.

Non unam vero eandemque operandi rationem sequuntur chirurgi in *sutura tendinis* administranda, sed alii hac, alii alia methodo procedunt. Primus modus est: Si acus filo incerato instructa ab extra ad intra in alterutra extremitatum tendinosarum, in altera vero ab interiore versus exteriorem partem transmittatur, unico deinde modo ambo tendinis discissi extrema modeste constringendo, & spleniolum (*compressam* barbare operatores vocant) superimponendo: Ita enim *tendinum* extrema, ad se mutuo adducta, beneficio succi lymphatici, per arterias una cum sanguine adlati, tandem coibunt atque coalescent. Dixi vero notanter, *tendinum* extrema *modeste* adducenda esse: Metuendum enim haud injuria est, ne strictius unita nimium abbrevientur, sicque motus membri voluntarius laedatur. Id quod ut impediatur, membrum sub ipso vulneris coalitu quotidie leviter agitetur, imo &, quod prudens FELICIS WÜRTZII consilium est, paullo diutius apertum detineatur vulnus: Ita enim malum istud neutiquam metuendum esse adseverat.

§. XXVI.

Alter modus unico tantum filo instituitur, quod una cum acu trajicitur per rescissas tendinum extremitates, atque ita constringitur, ut extrema propius ad se mutuo accedant. Notandum tamen, men-

membrum prius ad *tendinis* tractum esse incurvandum: Alias enim extrema ejus difficulter deteguntur. Imo nonnunquam chirurgo ea incumbit necessitas, ut non levem facere cogatur incisionem, ad indagandam hac ratione *tendinis* extremitatem, quarum una semper musculo firmiter adhaeret imo eidem continua est, & plerumque fortiter resilit, altera vero ipsi osi est implantata.

§. XXVII.

Hiscæ duabus operandi rationibus tertiam nonnulli addant, methodum nempe Dn. BIENAISE, chirurgi cujusdam PARISIENSIS, quem nonnulli etiam inventorem ejus dicunt atque prædicant, quæque sequentem in modum administratur: Trajiciantur nempe duæ acus filo eodem incerato instructæ simul a parte exteriori versus internam, & postmodum a parte interiori versus externam viam istam repetant, muniantur deinde exiguo splenio, & extremitatibus sufficienter quidem, at tamen modeste adductis, nodò constringantur. Ita enim pariter successu temporis *naturæ microcosmicæ* vi ac potestate extrema consolidabuntur; Neque tamen vel organi abbreviationem vel motus læsionem post se relinquent.

§. XXVIII.

Alii, quos inter nomen suum proficitur Dn. VERDUC, cujus vestigia etiam Dn. VAUGVION premit, præterdunt, alteram præfecti tendinis extremitatem super alteram esse adducendam, spe-

rantes, se hoc modo *tendinis* resecti unionem certius atque felicius esse obtenturos; Admodum vero metuo, ne hi spe sua penitus excidant & frustrentur: Quandoquidem fibrillulae noviter genitae extremitatibus ad se invicem adductis longe certius sese mutuo adprehendent & firmiter sibi successu temporis implicabuntur tandemque coalescent, quam si extremitatum altera alteri superimposita fuerit. Non tamen omnino negaverim, hunc unionis mutuae modum penitus imposibilem vel in praxi inauditum esse, cum exempla *fracturarum* prostant, ubi, neglecta artificiosa fracti ossis coaptatione, unum alteri tantum superimpositum, ad mutuum tamen coalitum deductum est. Quae vero agendi methodo usus fuerit laudatus COOPERVS, in *Actis eruditorum Lipsiensibus* citato loco legi potest. Qui caeteroquin de modo adornandi futuram *tendinis* plura legere cupit, is JOSEPHI de la CHARRIERE *operations de chirurgie* chapitr. IV. de la future du tendon, itemque GARENGEOT *traité des operations de chirurgie* Chapitr. XLIV. de l'operation de la future du tendon, nec non ANTONII NUCKII *observationes chirurgicas* consulere potest.

§. XXIX.

Peraeta operatione, cujus altera prae altera methodus, pro casuum occurrentium diversitate, ad commodatior erit, scopum medentis eo directum esse oportet, ut atroces & vix tolerandi dolores, in futura tamen *tendinis* haud quaquam vitandi, demulceantur, adfluxus humorum, quantum possibile,

fibile, praecaveatur, eorundemque, qui jam ad-
 fluxere, evacuatio promoveatur, ne corruptionem,
 quod aliquin promptissimum est fieri, *tendini* in-
 tentent. *Dolorum*, ab hac operatione aliquin in-
 separabilium lenimen procurant *anodyna*, ex flor.
 chamom. melil. & sambuci, additis sem. anisi, foe-
 niculi, paranda & fofus forma calide admovenda.
 Quod si *tumor & inflammatio* parti adfectae conjun-
 gantur, ex mica panis albi, farina hordei vel semi-
 nibus altheae, herb. scordii, rutae & summitat.
 absinthii nec non flor. chamomill. anethi & sambuci
 in lacte dulci coctis, addito croci orientalis & cam-
 phorae momento, cataplasma parari similiterque ca-
 lide per intervalla adplicari potest. Quod si etiam
 multa humorum acrium atque malignorum collu-
 vies, unde corruptio putredinosa tendinibus vul-
 neratis imminet, circa partem adfectam animad-
 vertatur, tunc, ut aditum sufficientem sibi pareat
 chirurgus, cutim incidere, &, quantum necesse,
 eandem aperire debet, ut non modo saniosa collu-
 vies libere educi sed & medicamenta, putredini
 efficaciter resistentia, ad adfectam partem immediate
 penetrare valeant: Eaque balsamica & oleosa admo-
 dum penetrantia esse oportet, qualia sunt balsam.
 peruvianum, de copayva, gumm. carannae, ta-
 camahacae, elemi, imprimis vero terebinthina e-
 jusque oleum, nec non oleum succini aliaque plura.
 FALLOPIVS, auctoritate GALENI suffultus, in
puncturis tendinum, eodemque modo in eorundem
futuris commendat euphorbium, & quidem recen-
 tius prae vetusto, quod quippe adfluxum humorum
 acrium praecoccupandi putredinemque arcendi, ob
 vim

vim suam disjicientem ac dissipantem, efficacia pol-
lere dicitur. Caeteroquin vulnus tamdiu apertum
servandum, nec ad consolidationem prius deducen-
dum est, quam eodem plenissime repurgato atque
a fordibus suis, quibus scatet, liberato, omnibus
quoque symptomatibus a suo vigore vel remitten-
tibus vel omnino cessantibus, ac potissimum spe
non vana adfulgente, fore, ut ad optatum conso-
lidationis statum omnia tandem deducantur.

§. XXX.

Synovia, quae vix aliis quam exanguibus,
nervosis, *ligamentosis* ac potissimum *tendinosi* partibus
oblique vel *transversim* vulneratis, in & circa articula-
tiones supervenit, & imperitiae chirurgorum, re-
media nimium acria ac vehementer stimulantia in
usum vocantium plerumque in acceptis referenda,
tanto maiorem medici atque chirurgi attentionem
meretur, quo certius verum suppuratorium effe-
ctum, sine quo nulla laesionis talis repurgatio,
nulla consolidatio mutua speranda est, certissime
frustratur. Quapropter omne studium impenden-
dum est, ut lymphatico-serosa acris, quae causticam
subinde indolem acquirit, materia corrigatur,
atque contemperetur, adfluxus ejusdem uberior
impediatur, potissimum vero corruptio putredi-
nosa, ad quam partes tales sua natura inclinant,
praecaveatur. Qui scopi omnes balsamicis tem-
peratis, qualia sunt balsamum peruvianum, de co-
payva, esl. myrrhae, succini &c. parti adfectae im-
mediate applicandis, omnium optime obtinebun-
tur. Exterius vero sacculi, ex herbis nervinis at-
que

que roborantibus constantes, inque vino rubello decocti, tam calide, ac ferre potest aeger, imponendi sunt.

§. XXXI.

Quod si tendo, continui solutionem sive *punctim* sive *caesim* passus, simul *denudatus* aërique externo expositus fuerit, solertissime cavendum est, ne ab eo alteretur laedaturque. Talem vero corruptionem ab allapsu aëris metuendam efficaciter praecavet calx viva, & rosar. optime lota, nec non myrrha, olibanum, aliaque talia, imprimis vero mixtura balsamica STAHLII, quae ex es. myrrhae & succini, additis aliquot guttulis ol. dest. terebinthinae constat, desideratum praestabit effectum.

§. XXXII.

Denique cautelas aliquot practico-clinicas hic adhuc observasse juvabit. HIPPOCRATES sect. V. Aph. 18. frigidum omne nervis & sic etiam tendinibus inimicum & adversum esse docet, & aph. sequenti addit, convulsiones illud, spasmos ac tetanos, nec non denigrações & rigores febriles causari. Similiter *humectantia* aquosa itidemque *repellentia* tendinum laesionibus admodum contraria sunt: *Pinguia* vero, *oleosa*, per *coctionem* parata, nec non unguenta ac linimenta inflammationem jam praesentem certissime augent, nondum vero praesentem provocant, eamque ad putredinosam corruptionem tandem deducunt.

§. XXXIII.

Misis tendinum laesionibus, *punctim* vel *caesim*

E

inflictis,

infiētis, ad eorundem *ruptionem* nunc progredien-
dum est. Nullus equidem dubito, fore quam plu-
rimos, qui serio dubitabunt, an possibile sit, tendi-
nem, extremis suis non modo partibus aliis firmiter
adnexum, sed & in C. H. vivo atque sano undiqua-
que flexilem, mobilem atque violentiae undecunque
illatae cedentem, rumpi per medium posse: Ambigere vero cessabunt, si ab auctoribus fide dignis
exempla talium *disruptionum* in medium producta
observaverint, de quibus cum sana ratione dubitare
haud liceat. Quid si ipse tendo ACHILLES, qui
omnium reliquorum totius C. H. validissimus est,
& cui HIPPOCRATES chordae magnae nomen
tribuit, qui in cartilagineam imo osseam quan-
doque indolem convertitur, ut laniones ex eo
communiter pecora mactata suspendere soleant,
quid si, inquam, fortissimus hic tendo subinde
rumperetur? Id quod factum esse, mox probabi-
tur; Cur quaeso dubitarem, tendines eo longe
minores ac debiliores rumpi interdum posse?
Nascitur nempe fortissimus hic tendo a validissimis
simul atque vastissimis musculis, *gastrocnemiis* nempe
& *solaeo* infra suram combinatis tandemque postre-
mae ossis calcis parti ita implantatis, ut non solum
pedem fortiter extendant, quo firmiter tutiusque
terrae innitatur, sed & ut tota corporis moles in
erecto atque perpendiculari situ conservetur.
Quanta igitur vis quantumque robur inesse eidem
debeat, ex eo haud difficulter aestimabitur. Et ni-
hilofecius *rupturae* expositum esse eundem, exempla
jamjam in medium producenda evidenter nos edo-
cebunt.

Primum exemplum, quod prae reliquis attendi meretur, mutuari mihi liceat ex JOHANNIS ADAMI KULMI, Med. D. ac in illustri *Gymnasio Gedanensi* PP. disputatione Anatomica eum in finem conscripta, de tendine nempe ACHILLIS, quam ille sola musculorum fortissimorum potentia *disruptum* esse credit. Res sequentem in modum sese habuit: Architecturae navalis magister, natione Anglus, aetatis suae 56 annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, corpore robustus & quodammodo obesus, quique, quod in hoc vitae genere notatu merito dignum, nunquam antehac aegrotaverat, An. 1726 d. 13. Maji navi ex Anglia *Gedanum* delatus, dum ex navi in litus proflire studuit, minorem, quam distantia littoris a scapha exigebat, conatum impendit, ita ut extremi duntaxat digiti pedis sinistri in asserem ideo appositum figerentur, adeoque ille vix centrum gravitatis corporis sustinens metueret, ne in aquam retrorsum praecipitaretur; Sub quo infaustissimo saltu calx a pondere totius corporis premente velocissime depressa CHORDAM ACHILLIS illius pedis plane abripuit, citra ullam tamen exterius observatam laesionem: Unde postmodum miser pedem mox intumescens parum promovere valens, ad diversorium, ultra 300. passus remotum, simul tamen sub gressu huic pedi innixus, ab aliis hominibus deductus est.

nec luxationem nec fracturam detegere posset, ex quadam fovea, paullo supra calcem profunde depressa cuteque flaccida *tendinis Achillei* rupturam auguratus est, omnemque proinde movit lapidem, ut *tendinis disrupti* extrema, quae, statim ac *disruptio* facta est, promptissime resilire solent, mediantibus fasciis uniret ac denuo conjungeret: Ob immorigeram vero patientis indolem & vitam, quam agebat, luxuriosam, gravis inflammatio cum febris acuta die 18. superveniente, & liquoris gelatinoso-lymphatici in ipso *tendinis disrupti* loco stagnatione facta, ossibus tarsi cariem, mollioribus vero circumjacentibus partibus gangraenam tandemque sphacelum induxit. Et quanquam in amputatione cruris spes salutis & conservationis aegri reponeretur, imo actu illa susciperetur; In irritum tamen reciderunt omnia, & pater undecimo post amputationem die, superveniente, ut fieri adsolet, sphacelo universali ad plures abiit. Resecto deinde pede curatius examinato, non solum pars *tendinis* calci adnexa & ab aliis ei vicinis *tendinibus* plane distincta fuit observata, sed & tibiae ac fibulae inferiores extremitates, imprimis vero eorundem condyli carie leviter correpti, & ossa tarsi, potissimum vero astragalus, cariola, exesa & friabilia deprehensa & conspecta fuere, sicuti has aliasque memoratu dignas circumstantias in superius allegata disputatione pluribus legi licet. Conferri potest, si placet, JOHANNIS LUDOVICI PETITI tractatus *de morbis ossium*. in quo plures *disruptionis* hujus historias adfert, quae ejusdem possibilitatem satis superque evincunt.

Colligi ergo hinc non modo potest *tendinis* hujus *Achillei rupturæ* possibilitas, sed & a majori ad minus valebit utique argumentatio: Si dictus tendo, quo crasior & validior in toto corpore non datur, rupturæ resistere nequit; Quanto minus tendines, crassitie ac robore illi longe inferiores eidem reluctabuntur. Quæ omnia licet recte, ut putamus, sese habeant, non levis tamen ex eo nascitur difficultas, quæ fieri potuerit, ut prædicto modo gravissime læsus aeger, & *Achillis* tendine transversim perrupto, ultra 300. passus, alienis licet brachiis suffultus, pedi læso insistere suumque diverforium repetere valuerit? Cum doceant Anatomici, huic tendini totam corporis molem inniti eidemque in acceptis referendum esse, ut in erecto atque perpendiculari situ conservari queat. Verum neutriquam intactam reliquit hanc difficultatem prædictæ *disputationis* Clar. Auctor; sed ejusdem solidam & hanc quidem reddidit rationem, quæ etiam structuræ partium illarum admodum conformis est: Quod actio hæc a musculis *tibiacis postico* & *peroneo postico*, conjunctim actiones suas præstantibus, perficiatur; Quoniam hi utrinque malleolorum eminentias, *trochlearum more*, ambientes ad tarsi partem anteriorem excurrant, quorum *ille* osi naviculari, *hi* vero osi metatarsi implantentur, atque sic circa malleolorum eminentias tanquam per trochleas ducti, infimum pedem satis valide deorsum protendere valeant.

Aliud circa *rupturam tendinum* superest enodandum dubium, idque in eo consistit, quod ad eam inducendam non semper extraordinaria vi atque violentia opus sit, sed quod mediocri subinde sufficiat ad tendinem dirumpendum. Id quod ut eo facilius fidem inveniat, legas velim DOMINICI PANAROLI jatrologismor. Pentecost. III. Obs. XXXI. p. 88. in qua casum talem de nobili quodam communicavit, cui ob lapsum, non tamen adeo magnum, insignis tendo quatuor musculorum, videlicet *vasti* tam *externi* quam *interni*, *recti* & *cruræi* diruptus est. Fortissimum esse hunc tendinem, norunt Anatomici; Procedit enim a prædictis 4. musculis in unum cœuntibus, & rotulæ insertus est, qui tamen, non obstant robore & crassitie sua, cum is ambulans pede laboretur, obruncatus est. Patiens quidem, quod mirandum, evasit, tendo tamen nunquam cœaluit, sed tota vita claudicare cœactus est. Similes propemodum, &, ut non citra rationem existimat Auctor, observationes subministravit FRID. RVYSCHIVS Adv. Anat. Decad. II. p. 5. Vocatum se esse, enarrat ibidem, ad homines, qui caligas suas arcto nimis vinculo supra genu contrinxerant, ita ut velox harum partium motus impediretur; His per plateam deambulantibus contrigisse, ut cespitarent: Unde flexu genu, humi quidem prolapsi essent, sine omni tamen allusione patellæ aut tendinum, qui tamen, crassitie & validitate eorum non obstante, sub subitaneo hoc flexu dirupti essent. Ac, ne quis forte existimet,

violentam tantum musculorum ac tendinum, tibiam extendentium, distensionem, non rupturam fuisse, prae laudatus RYVSCHIVS non inde modo illud probat, quod inter hiatus horum tendinum abruptorum digitum adulti interponi licuerit, sed & ipsi tales infelices homines nec surgere nec se erigere potuerint, imo absque aliorum ipsos fulcientium adminiculo pedibus insistere nequiverint; Unde tandem toto reliquo vitae suae decursu baculo inter ambulandum corpus suffulcire atque sustinere coacti atque impulsi fuere.

§. XXXVIII.

Ita vero si cum *ruptura tendinum* comparatum sit eandemque privatio motus earum partium, ad quas spectant, absolute consequatur, nullum aliud superest consilium, quam ut binae disrupti tendinis extremitates ad sese mutuo tenaculorum vel vinculorum ope adductae, more tendinum per medium discisforum, beneficio futurae consuantur, sicque naturae occasio suppediretur, consolidationis mutuae negotium denuo suscipiendi. Fatemur quidem ingenue, paullo difficilius successuram esse unionem *rupturarum*; Eo quod fibrarum inaequaliter disruptarum villi prius in pus converti seu maturari debeant, quam sese mutuo apprehendere sicque conjungi iterum possint. Esto autem, segenius paullo negotium hoc procedere; Dummodo ad felicem tandem finem perducatur, & medicum & aegrotantem contentum esse oportet.

§. XXXIX.

Progredimur ad *abruptionem* tendinum, quam duplici

duplici modo factam esse, chirurgorum observa-
tionibus constat; Aut enim tendo ab osse, cui
firmissime adnexus est, *abruptitur*, aut pars ossis
cum eodem avellitur: Cujus posterioris casus
exemplum iterum sua ex praxi benevole suppedita-
vit mihi Clar. DD. PRAESES. Nobilis quidam,
artis venandi uti peritissimus, ita amantissimus,
30. & aliquot annorum, temperamenti cholericomelancholici, castra antehac secutus & tormento-
rum bellicorum fragore surdaster factus, cum qui-
busdam domesticorum in proximam sylvam venaturus exspatiatur; Hos inter servus quidam ad
furcam fimetariam, quam sclopetum dirigendum
aptior, herum suum, sclopeto, granis plumbeis onerato, & versus terram directo, presso pede sequitur.
Allidens forte ad arboris vel fruticis ramusculum
sclopetum ex improviseo exploditur, infelici ictu in
posticam imaque pedis partem omnem suam vim
exerente: Sequitur statim post illatum ictum enor-
mis haemorrhagia, quam tamen partim linteami-
nibus discerptis, partim musco qualitercunque
compescere sunt aduisi. Tristissimum omnium
fuit, quod ultra 3000. passus pedes ire domumque
reverti coactus fuerit; Id quod tamen, doloribus
intensissimis non obstantibus, partim humeris alio-
rum partim baculo suffultus, praestitit. Cum in-
ter ejulatus enormes vulnus examinaret chirurgus,
tendinem Achillis una cum parte calcanei a reli-
quo ejus corpore violenter *abruptum*, variaque
fragmenta majora minoraque tam a fibula quam
tibia abscessisse deprehendit, quae tamen, ut hac
vice eximerentur, nec tutum nec consultum erat,
ne

ne dolores praeter necessitatem intenderentur, pars vero calcis, cui *chorda Achillis* adhaerescebat, cum jam nigresceret, ipsa vero *chorda* livesceret, sicque nulla adfulgeret spes, conservari corruptas tales partes posse, tempestive rescidit, ut reliquum conservaretur; Grandines interea successive eximabantur omnisque opera impendebatur, ut gangraena, quae ter interitum comminabatur aegro, striis rubicundis jam ad inguina sese extendentibus, praecaveretur; Id quod tamen *externae* fomentis calidis, ex lithargyr. aur. bolo utroque, cerussa, myrrh. oliban. mastich. aliisque talibus in vino rubello decoctis; *Interne* vero alexipharmacis blandis & diaphoreticis fixis efficaciter praepeditum fuit. Ad putredinosam corruptionem praecoccupandam liquor balsamicus *Stablii*, ex ess. myrrhae, succini &c. constans egregium praestitit praesidium, ut, praeter omnem expectationem, spatio aliquot mensium patiens fuerit in integum restitutus, qui insuper motum pedis satis liberum recuperavit, eo solum excepto, quod, ob *tendinem Achillis* rescisum calci insistere perpendiculariter non possit.

§. XXXX.

Praeter *disruptionem* & *abruptionem* alia adhuc in praxi medico-chirurgica occurrit *tendinum* laesio, nempe eorundem *contusio*, quam haud raro instrumenta lignea vel ferrea *contundendo* agentia inducunt. Estque vel cum partium superimpositarum *contusione* & hinc secuta earundem *sugillatione* conjuncta, vel quandoque soli tantum *tendines* sunt *contusi*, reliquis integris & illaesis. Cumque partes

F

tales

tales *contusione* laborantes maxime sint proclives ad corruptionem intimam, nempe putredinosam subeundam: Hinc omni studio praecavendum, ne proptio ista atque proclivitas in actum deducatur. Subserviunt vero obrinendo huic scopo fomenta calida, ex herb. rut. anethi, fl. ros. rubr. sambuc. addito pulvere irid. flor. farin. fabar. nec non myrrh. oliban. mastiche aliisque talibus, vino rubello incoquendis.

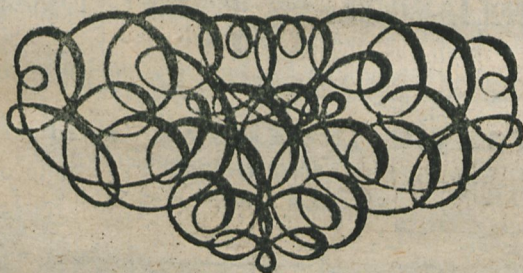
§ XXXXI.

Denique *distorsionem* patiuntur quandoque *tendines*; Unde non motus tantum voluntarii laesionem incurrunt, sed &, si praepostere tractetur, tendo distorsionem passus, occallescit vel *duritiem scirrhosam* post se relinquit. Ejusmodi *indurationis scirrhosae* tendinum aequae ac ligamentorum mentionem fecit GALENUS lib. XIV. de meth. medendi, commendatque incidentia emollientibus permiscenda, eoque nomine potissimum acetum, ea tamen cum cautela, ut curatio talis vitio potius adulto, quam recenti adcommodetur, & quum jam praeparata sub emollientium usu pars adfecta fuerit. Provide tamen addit idem, medicamentis, quae ex aceto componuntur, nec *saepe*, nec *inter initia*, nec *longo tempore* utendum esse. Modum vero, quo acetum in usum vocandum sit, ipse talem tradidit ipseque in praxi sua observavit: Nempe pyritem vel lapidem molarem, sed candentem in aceto quam ac errimo extinguit, dein scirrhosum tendinem exponit, ut calentem vaporem excipiat in eoque dimoveatur. Postea vero medicamen, quod emolliat,

liat, interponit, & oleo quodam tenui a principio
curationis particulam laborantem perfundit.

Ast pedem hic figo, memor legis, quae, ut
justi disputationibus publicis limites constituentur,
injungit. DEO vero immortalis pro praestito
mihi auxilio sit laus, honor & gloria in
sempiternum!

F I N I S.

2

28 (1-3) 88
Iste inquit, de hoc quodam tenui principio
causans vastitatem laborem per hunc
Alf pedem sic ego, nimor leat, quae in
Isti d. caritate pas publicas constituit,
Hic est. DEO vero honorati mo prae
mini auxilium h. de or & gra in
Anno...

F I N I S

ULB Halle
007 662 939

3

NO 1P

Inches
Centimetres

B.I.G.

Farbkarte #13

1734, 16 + 2

ICO-CHIRURGICA
URALIS
DE
INUM
TIBUS,

AM
TE DEO,
TATIS MEDICAE
NSU,
B
SIDIO
OTTOMARI
CKE,

UBL. NEC NON PHYSIC.
C. MED. H. T. DECAN.
S SUI MULTUM COLENDI,
O MAIORI
ANN. MDCCXXXIV.
CONSVETIS

CTORALI

NEXIS HONORIBUS,
ILEGIIS LEGITIME
NDIS
RUM EXAMINI
IET
ORUS MÜLLERUS,
USATUS
IADRUM,
GABRIEL ALEX.

M. Koch

